

SRHR för nyanlända

– med lärarhandledningen **Hur gör jag?**

Jenny Hostetter

- sfi-lärare, läromedelsförfattare
- projektledare nyanländas lärande
- Pedagogiskt centrum
- GR Utbildning

Hur *gör* jag?

Hur *säger* jag?

SRHR på sfi och förlagan, Hur gör man?

Närhälsan Kunskapscentrum för sexuell hälsa

- Huvudansvar för faktainnehåll, val av tema och referenser

Pedagogiskt Centrum GR Utbildning

- Huvudansvar för språk- och kunskaps-utvecklande arbetssätt, upplägg på övningar samt avsnitt som rör skolutveckling

Samtal kring bordet, 10 min

- Vad skulle ni i er verksamhet behöva lära er mer om för att driva ett bra SRHR-arbete för unga eller vuxna nyanlända? Skriv i varsitt hörn två-tre idéer/teman för fortbildning/kollegialt lärande.
- Gå varvet runt och skriv upp gemensamma önskemål i mittcirkeln. Inga långa kommentarer, bara rubrikord.
- Välj *ett* önskemål att presentera för alla.

Dilemmaberättelse

Toni arbetar i en verksamhet för unga och vuxna som nyligen anlant till Sverige från länder utanför Europa.

Vid ett personalmöte refererar en av Tonis kollegor till diskussionen om sexuella övergrepp och våldtäkter på festivaler. Många i personalen har följt frågan i media och deltagit i diskussioner på facebook. Nu säger kollegan att det är viktigt att förklara för de ensamkommande unga killarna vilka lagar och oskrivna regler som gäller i Sverige när det gäller sex och kärleksrelationer. Någon invänder och menar att språket är ett för stort hinder för att informationen ska nå fram. Mötet slutar med att personalen tar beslut om att ordna en utbildning för de nyanlända killarna och ta in en expert som kan föreläsa på lätt svenska om lag och rätt i fråga om sex.

Efteråt känner sig Toni illa till mods över diskussionen på mötet. Det är svårt att sätta ord på problemet, men något kändes fel med attityden till de unga i verksamheten.

Samtal kring bordet

- Vad kan ha skapat den negativa känslan hos Toni?
- Hur skulle ett mer nyanserat och positivt förhållningssätt till ämnet och målgruppen kunna uttryckas?

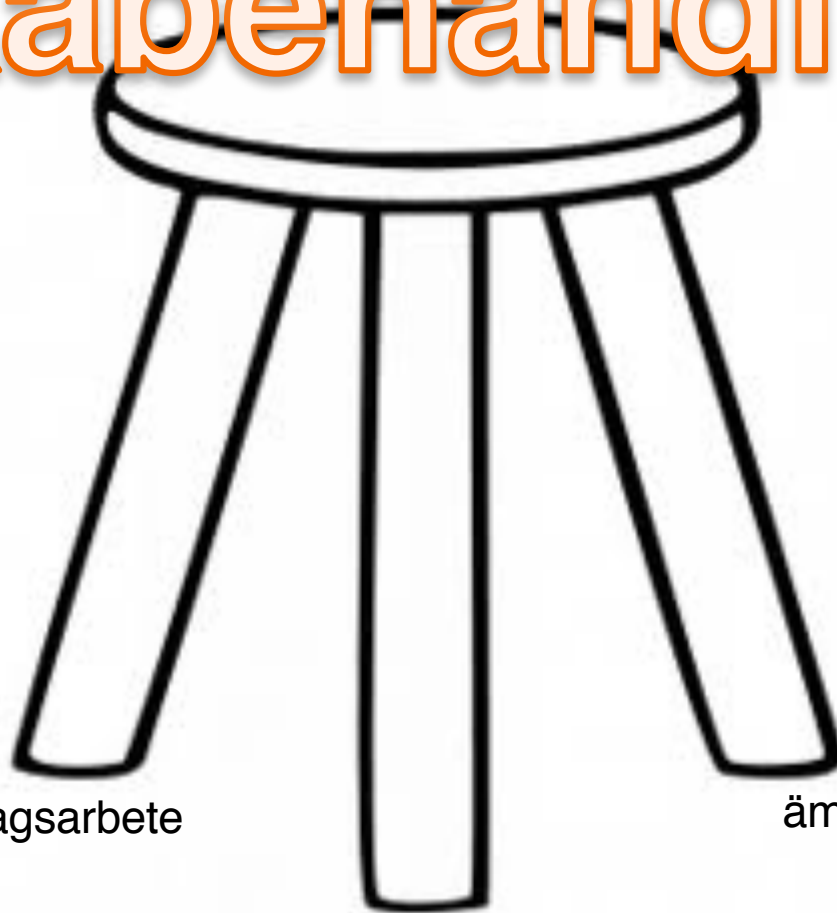

Samtal kring bordet

- Tänk er att Toni bestämmer sig för att agera och själv åtar sig att planera utbildningen för att göra något bra av den för hela verksamheten. Hur tycker ni att Tonis upplägg ska se ut?

arbete med

Likabehandling

vardagsarbete

ämnesintegrerat

speciella lektioner/temapass

Samtal kring bordet

- Hur ska Toni hantera det faktum att många av de unga har svårt att förstå faktatexter och tal på svenska som inte är helt vardagligt?

Knyt an ämnet till eleverna genom
- kartläggning av kunskaper, behov och intressen
- inlevelse

Låt eleverna reflektera och
formulera sig enskilt och i grupp

Ge information i samtal, bild, film,
text och med stöd på elevernas
modersmål

Gör praktiska övningar, läs, samtala
och skriv gemensamt!

Gå igenom nya ord och begrepp
Stötta språkligt på flera sätt:
övningar/muntligt/skrivande

Lägg tid på instruktioner till övningarna och ta hjälp
på elevernas modersmål.

Undervisningsteman

- Inledning: normkritisk undervisningsmiljö och goda råd
- Sexualitet
- Lagar och rättigheter
- Familjeplanering
- HBTQ och normer
- Hiv och STI
- Anatomi
- Söka vård

Tema Sexualitet, kapitelöversikt:

- **Introduktion:** fakta och tips till lärarna inför temat, syftet presenteras, referenser till språkforskning och länkar för vidare läsning, bildmaterial, mm.
- **Kartläggande uppgift:** Sätt ord på sex
- **Dilemmaberättelse:** Ge inlevelse, väck känslor och reflektion
- **För elever som behöver mycket språkstöd:** Övning
- Övning Ömsesidighet
- Övning Säga nej, säga ja
- Övning Sex i tidningar
- Smittskyddslagen
- Livsberättelse
- Tips på fler metoder och material

Kopieringsunderlag: Sätt ord på sex

SEX

Skriv så många ord du kan om ämnet sex:

Kopieringsunderlag: Sexskala

Vad vill du prata om?

Skriv siffrorna 1-5 vid ämnena.

1 betyder mest intressant

5 betyder inte så intressant

Ämnen:

Siffror:

För elever som behöver mycket språkstöd:

Veckans mening

Syfte

För att kunna uppnå eller bibehålla bästa tänkbara sexuella hälsa behövs ett språk och möjlighet till att veta vart det går att vända sig för att söka information, rådgivning och service. Genom att den här övningen upprepas med olika meningar i fokus kan eleverna få hjälp med att orientera sig i samhället vad gäller sexuell hälsa. Övningen förutsätter att ni arbetar tematiskt under en längre tid med vård eller andra teman kopplade till SRHR.

Förberedelser

- Välj en mening som är kopplad till SRHR och som handlar om att söka information, rådgivning och service. Det blir veckans mening. Kopiera upp den till alla elever.
- Ordna modersmålsstöd till så många språkgrupper i klassen som möjligt om det finns att tillgå och behövs för förståelsen.
- Whiteboardtavla/smartboard.

Instruktioner

1. Skriv upp veckans mening på tavlan. Här är två

Uppföljning

Följ upp meningen följande lektion genom att repetera, träna eleverna på att skriva och säga meningen och visa hur de kan gå till väga för att memorera den.

Välj en ny mening nästa vecka och arbeta med den på liknande sätt.

Med hjälp av modersmålsstöd kan ni också arbeta med frågorna i övningen JA-KANSKE-NEJ. Ställ ett urval av frågorna för att få en uppfattning om vad som är intressant för eleverna att lära sig mer om.

Dilemmaberättelse

David bor i en liten stad tillsammans med sin partner.

Under det senaste året har de bråkat mycket.

David är rädd att deras relation ska ta slut.

Han vill söka hjälp men vet inte vart han kan ringa eller vart han ska gå.

David söker efter hjälp på Internet, men han vet inte vilka ord han ska använda.

Han funderar på att gå till vårdcentralen.

Men på vårdcentralen behöver han tolk.

David känner alla i stan som tolkar till hans språk.

Han vill inte att de ska höra vad han behöver hjälp med.

Vad ska David göra?

1. Gå till vårdcentralen och be om hjälp utan tolk
2. Gå till vårdcentralen och be om hjälp med tolk
3. Gå till vårdcentralen med en kompis som kan mer svenska än han
4. Kontakta sfi-läraren och be att få hjälp med ord
5. Annan lösning

Kopieringsunderlag: Information om sex när du var yngre

Sexualitet

20

När du var barn och tonåring – vilken information fick du om sex från olika personer och media?

Från lärare eller annan skolpersonal?

Från läkare eller annan vårdpersonal?

Från föräldrar eller annan vårdnadshavare?

Ja - Kanske - Nej

Syfte

Övningen ger elever utrymme att reflektera över olika aspekter av SRHR samt synliggör attityder och värderingar. Eleverna får möjlighet att visa sitt ställningstagande utan att behöva argumentera.

Förberedelser

- Skriv fyra lappar där det tydligt står följande ord, ett ord på varje lapp: JA, KANSKE, NEJ, VET INTE.
- Skapa en öppen yta i rummet så att alla kan röra på sig fritt. Om möbleringen i rummet inte går att flytta eller om någon är rörelsebegränsad kan ni istället göra övningar genom att alla får fyra lappar var där det står JA, KANSKE, NEJ, VET INTE. De räcker upp den lappen de vill svara med.

Instruktioner

1. Förklara att ni ska göra en övning där alla kommer att få visa sin åsikt om olika frågor som rör sexualitet. Det finns många olika attityder och värderingar kring sexualitet. Förklara att syftet med övningen är att öva sig på att ta ställning och lyssna på varandra.

Förslag på frågor

- Är det lätt att hitta till vårdcentralen?
- Är det viktigt att prata om sex i skolan?
- Är det lätt att hitta information om kroppen på svenska?
- Är det lätt att hitta information om sex på svenska?
- Är det lätt att hitta information om sex på ditt modersmål?
- Finns det bra information om sex på Internet?
- Ska kondomer vara gratis för alla?
- Ska p-piller vara gratis för alla?
- Är det viktigt att lära sig om könssjukdomar?
- Är det viktigt att lära sig om onani?
- Är det okej att visa naket på TV?
- Ska föräldrar prata om sex med sina barn?
- Ska skolan prata om porr?
- Är det lätt att hitta porr?
- Kan porr vara lärorikt?

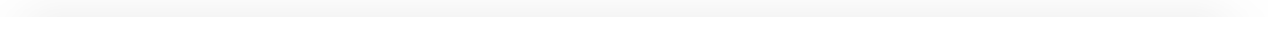
Jag är ny i stan och singel. Jag vill flirta och träffa nya personer. Vad ska jag göra?

Jag vill prata med min tonåring om skydd mot oönskad graviditet, men det är svårt. Vad ska jag göra?

Jag har fått röda prickar på mitt kön. Jag vet inte vad det är. Vad ska jag göra?

Jag blir trakasserad på grund av min klädstil när jag går på stan. Människor skriker åt mig och säger att jag är onormal. Vad ska jag göra?

Jag är gift, men älskar inte min partner längre. Vi bråkar mycket och jag vill skilja mig. Vad ska jag göra?

”När min man och jag träffades hade vi en fantastisk tid tillsammans! Han brukade säga att han älskade min kropp. Han tyckte den var vacker. Och vi hade det bra – i sängen och utanför. Jag kunde prata med honom om allt. Han är en bra man och ser bra ut. Han passar mig på många sätt.

Men några år senare tappade jag lusten helt. Då bodde vi fortfarande i vårt hemland och levde under stor stress. Vi hotades för våra politiska åsikter och var oroliga för familjens säkerhet. Vi hade inte tid att tänka på vårt liv tillsammans. Jag arbetade, skötte huset och hade två barn. Jag tror att det är vanligt att kvinnan tappar lusten när hon har mycket att göra. Jag var så trött. Jag ville sova.

Det blev svårt för både mig och honom. Många gånger hade jag sex bara för att han ville. Jag visste inte vad jag skulle göra. Men han var alltid snäll. Han skulle aldrig göra mig illa.

Idag är vårt sexliv helt dött. Det är tre år sedan vi hade sex senast. Min man är främmande för mig. Vi sover inte i samma rum. Jag stänger dörren när jag klär av mig, för jag vill inte att han ska se mig naken.

Jag förstår hans problem och han mitt. Jag har sagt till honom att han kan söka sig en annan kvinna och han har gett mig samma frihet. Men ingen av oss har mött någon som passar. I Sverige är det lätt att skilja sig, men vi lever isolerat här och jag tycker fortfarande att vi kommer bra överens.

Jag vet inte vad han känner nu. Han har bett mig att inte fråga. Tidigare kunde vi prata om vårt sexliv, men han vill inte diskutera det alls nu.

Jag är ledsen över att vi är så främmande för varandra. Jag har gråtit över detta många gånger. Jag har gått upp i vikt, men jag bryr mig inte. Varför ska jag ta hand om min kropp när ingen ser mig? När ingen tar på mig och ingen kysser mig?”

Ur intervju i Helsingborgs Dagblad juni 2001. Texten är förenklad och nedkortad

Rädd	Kåt	Orolig	Skamsen
Njuter	Glad	Ledsen	Trygg
Lättad	Kär	Har makt	Maktlös
Arg	Nyfiken	Stressad	Intresserad

Allmänna råd och

Stödmaterial från Skolverket:

SKOLVERKET'S ALLMÄNNA RÅD

Arbetet mot diskriminering
och kränkande behandling

Skolverket

STÖDMATERIAL

Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda

Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar

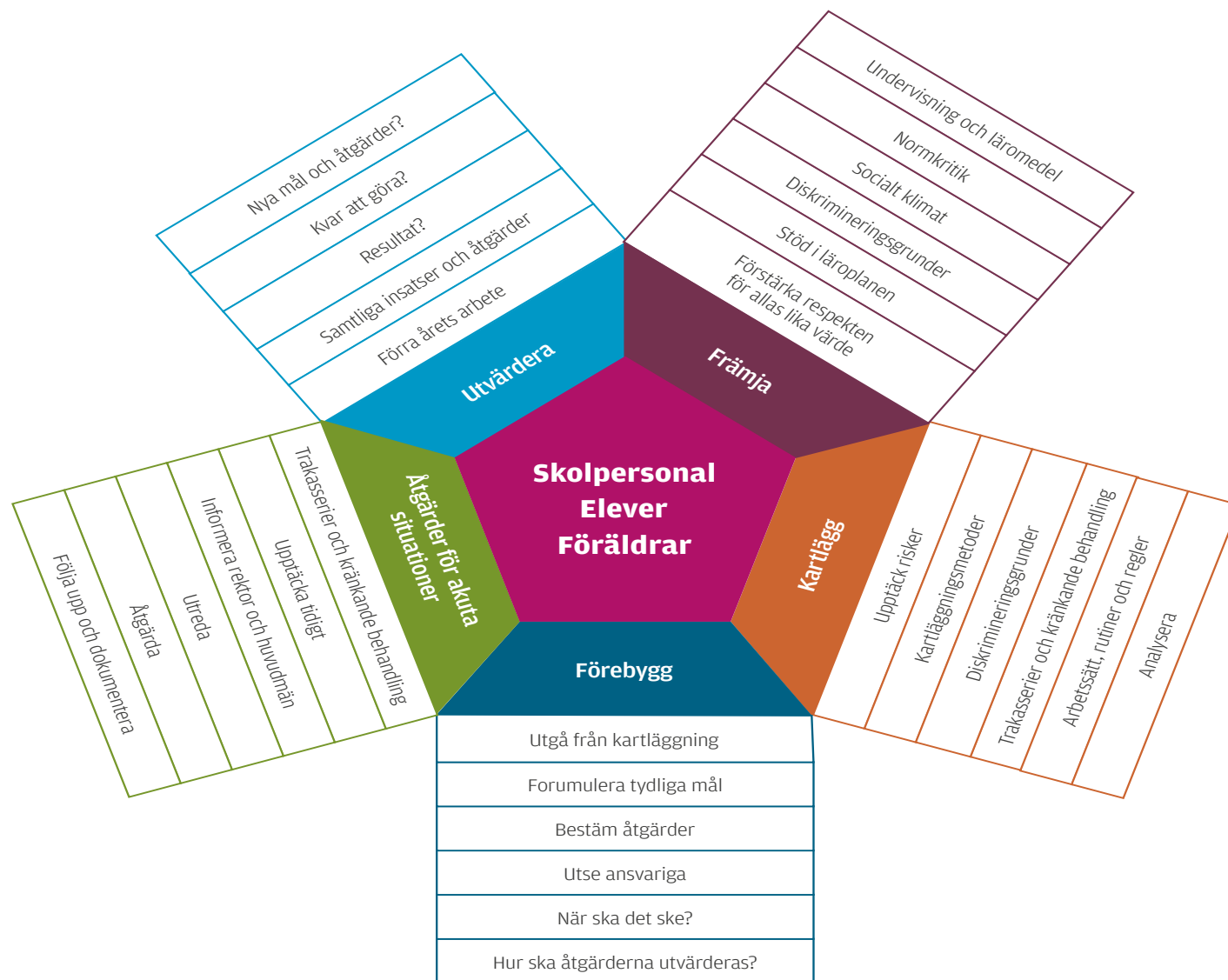

Skolverket

Stödmaterial från DO:

Hjulet för likabehandlingsarbetet

SRHR.se

sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

